

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **A. H.**, proti žalovanému: **Státní volební komise**, se sídlem Náměstí hrdinů 1634/4, 140 21 Praha 4, o podání žalobce ze dne 12. 3. 2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2014, č. j. 63 A 2/2014 – 10,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podáním ze dne 12. 3. 2014 označeným jako žaloba pro zmatečnost se žalobce u Krajského soudu v Brně domáhal zrušení rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2013, č. j. Vol 136/2013-49, jímž byl odmítnut jeho návrh na vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů zvolených do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve volbách konaných ve dnech 25. a 26. října 2013.

[2] Krajský soud v Brně v záhlaví uvedeným usnesením podání žalobce odmítl. Uvedl, že proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu vydaným ve věcech volebních v rámci obecného soudnictví nejsou přípustné žádné opravné prostředky, a to ani žaloba pro zmatečnost dle § 229 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost, jíž se domáhal zrušení usnesení o odmítnutí návrhu a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 136/2013-49 nelze podat žalobu pro zmatečnost.

[4] Nejvyšší správní soud nejprve hodnotil splnění podmínek řízení. Podle § 104 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), je kasační stížnost ve věcech volebních nepřípustná.

[5] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v usnesení ze dne 18. 4. 2006, č. j. Vol 1/2006-32, www.nssoud.cz, ustanovení § 104 odst. 1 s. ř. s. je nutno vyložit v souladu

se systematickou soudního řádu správního i za použití gramatického a teleologického výkladu tak, že kasační stížnost je nepřipustná ve všech volebních věcech upravených v dílu IV. hlavy II. s. ř. s., označeném jako „Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního referenda“, tedy kromě jiného i v řízeních o návrhu na neplatnost voleb upravených v § 90 s. ř. s. Všechna řízení upravená v ustanoveních § 88 až § 91 s. ř. s. dílu IV. hlavy II. s. ř. s. se totiž týkají voleb a jejich výsledků a jde v nich o ochranu subjektivních politických práv voličů, politických stran, kandidátů a zvolených členů zastupitelských orgánů. U všech těchto řízení měl zákonodárce za to, že je nutno, aby v nich bylo rozhodováno velmi rychle (i proto ve všech případech k rozhodnutí stanovil lhůty počítané ve dnech – viz § 88 odst. 3 s. ř. s., § 89 odst. 5 s. ř. s., § 90 odst. 3 s. ř. s., § 91 odst. 3 s. ř. s.), takže dospěl k závěru, že není žádoucí u žádného z nich připustit opravný prostředek v podobě kasační stížnosti. Proto zákonodárce v ustanovení § 104 odst. 1 s. ř. s. při vymezení okruhu řízení, u nichž je kasační stížnost podle tohoto ustanovení nepřipustná, volil generelní odkaz na označení užití v nadpise dílu IV. hlavy II. s. ř. s., neboť jeho záměrem bylo vyloučit tento opravný prostředek ve všech volebních řízeních v tomto dílu upravených, a to jak proti rozhodnutím ve věci samé (meritorním), tak proti rozhodnutím, jež končí řízení ve věci jinak než meritorně, resp. i proti rozhodnutím svojí povahou doprovodným, pomocným a servisním (např. rozhodnutí o návrhu účastníka řízení ve věcech volebních na ustanovení zástupce).

[6] Skutečnost, že proti rozhodnutím krajského soudu ve věcech volebních není přípustný mimořádný opravný prostředek (kasační stížnost), nelze považovat za protiústavní, a to ani ve světle právního názoru vyjádřeného v nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 16/99 (zveřejněn pod č. 96 ve sv. 22 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a pod č. 276/2001 Sb.). Ústavní soud zde uvedl, že Ústava ani Listina víceúrovňového soudnictví (a mezi ním ani soudnictví správní) jako základní právo negarantuje a takové právo nelze odvodit ani z mezinárodních smluv; čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.) zajišťuje právo na minimálně jedno opravné řízení před soudem vyššího stupně pouze v závažnějších trestních věcech a totéž právo v trestním řízení poskytuje odsouzenému čl. 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.). Na druhé straně podle Ústavního soudu však nemůže být sporu o tom, že požadavek na vytvoření mechanismu sjednocení judikatury (byť třeba jen formou kasační stížnosti či jiného mimořádného opravného prostředku) vyplývá z požadavků kladených na stát, který sám sebe definuje jako stát právní. Neexistence takového mechanismu ve svých důsledcích pak podle Ústavního soudu za předchozí úpravy správního soudnictví vedla též k nedostatečnému tlaku na kultivaci veřejné správy jako celku a k pocitům orgánů této správy, mnohdy oprávněným, že jsou vystaveny soudní kontrole, která postrádá sjednocující funkci. Kromě toho absence jakéhokoliv prostředku sjednocování judikatury správních soudů vedla k tomu, že se do role "sjednocovatele", v rozporu se svým postavením, dostával Ústavní soud. Tento stav vytvářel podle Ústavního soudu zásadní nerovnost mezi právníky a fyzickými osobami na straně jedné a správními úřady, neboť stát neměl žádný prostředek, aby se bránil proti někdy diametrálně odlišnému rozhodování správních soudů. Jinak řečeno, exekutiva neměla podle Ústavního soudu možnost vyvolat posouzení správní judikatury vrcholným orgánem moci soudní, měla-li za to, že odporuje zákonu.

[7] V případě soudnictví ve věcech volebních se požadavek na to, aby existovaly účinné mechanismy sjednocování judikatury v podobě opravných prostředků, střetává s požadavkem na rychlost rozhodování v těchto věcech, jenž je odůvodněn zájmem na tom, aby co nejdříve, tj. maximálně v časovém horizontu dní či týdnů, bylo nepochybné a právně nezpochybnitelné, jaké je složení volených orgánů vykonávajících veřejnou moc; jen tak lze zabránit pochybnostem o jejich legitimitě. Druhý z uvedených požadavků, tedy požadavek rychlosti soudního rozhodování, v daném případě má podle názoru Nejvyššího správního soudu přednost, a proto nelze považovat za protiústavní, pokud zákonodárce ve specifickém případě řízení ve věcech volebních, jež svojí četností patří ke spíše méně častým řízením před správními soudy,

přípustnost kasační stížnosti vyloučil. Zásadním argumentem ve prospěch tohoto závěru je ostatně i skutečnost, že i za situace, kdy přípustnost kasační stížnosti je ve věcech volebních zákonem vyloučena, existuje podle nové úpravy správního soudnictví sjednocovací mechanismus, který může, a to dostatečně účinně, žádoucí jednoty judikatury i v těchto věcech docílit. Takovým mechanismem je možnost zaujetí stanoviska podle ustanovení § 19 s. ř. s., která – právě vzhledem k relativní vzácnosti a jisté výjimečnosti řízení ve věcech volebních – k zajištění žádoucí jednoty a správnosti správní judikatury v těchto věcech zcela postačuje.

[8] Ze všech shora předestřených důvodů Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel podal v projednávané věci kasační stížnost ve věci volební. Usnesením krajského soudu byl odmítnut návrh stěžovatele (označený jako žaloba pro zmatečnost), jímž zpochybňoval zákonnost rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 136/2013-49 vydaného v řízení o návrhu na neplatnost voleb podle § 90 s. ř. s. Kasační stížnost ve věcech volebních je však nepřijatelná, proto ji Nejvyšší správní soud podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 104 odst. 1 s. ř. s. a § 120 s. ř. s. odmítl.

[9] K tomuto postupu Nejvyšší správní soud přistoupil, přestože nebyl zaplacen soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a stěžovatel v řízení o ní nebyl zastoupen advokátem. Vzhledem ke zřejmé nepřijatelnosti kasační stížnosti by totiž jakýkoliv jiný postup byl zcela bezúčelný, formalistický, v příkrém rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2008, č. j. 8 As 16/2008-244, nebo usnesení ze dne 24. 10. 2011, č. j. 8 Afs 54/2011-39, www.nssoud.cz; přiměřeně např. i usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 631/05 ze dne 8. 3. 2006, <http://nalus.usoud.cz>).

[10] Přípustnost podané kasační stížnosti přitom nemohlo založit ani nesprávné poučení krajského soudu o tom, že proti jeho rozhodnutí je kasační stížnost přípustná (obdobně viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2004, č. j. 3 Ads 37/2004-36, publikované pod č. 737/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

[11] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s, podle nějž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2014

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu